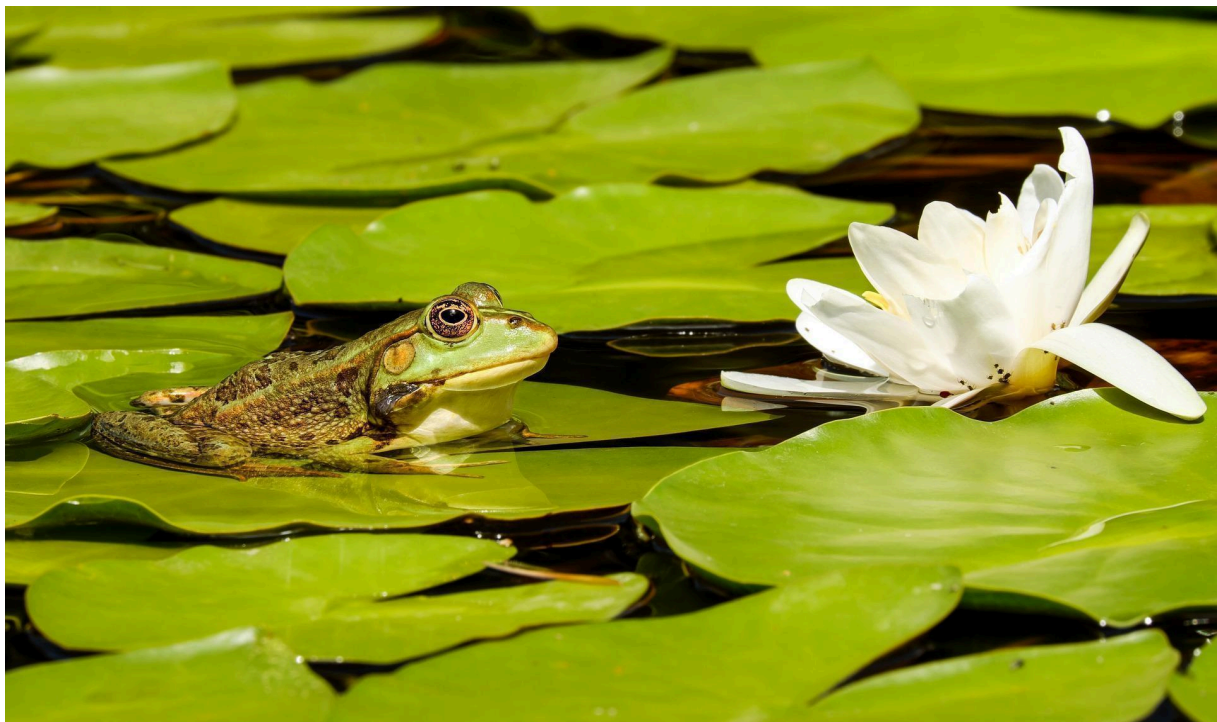

Groene Opkikker

Editie 2026 - 1

Algemene informatie

IVN – Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid

IVN is een landelijke organisatie met ±180 plaatselijke afdelingen.

Het doel van het IVN is de betrokkenheid van mensen bij de natuur en milieu het vergroten, gericht op een duurzame samenleving.

Een middel om dit te bereiken is natuur-, milieu-educatie en duurzaamheid.

Voor Woerden en omgeving zet een aantal vrijwilligers zich daarvoor in door bijvoorbeeld wandelingen, lezingen en excursies te organiseren.

Wilt u dit werk steunen, wordt dan donateur voor € 20,00 per kalenderjaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Wilt u meehelpen, staat het lidmaatschap open voor € 25,00 per jaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar. En het landelijk blad Mens en Natuur van het IVN

Als je jonger bent dan 18 jaar kan je lid worden van de Jeugdgroep. Je betaalt € 15,00 per jaar en ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Voor meer informatie ivnsecretariaat.woerden@gmail.com of www.ivn.nl/woerden of onze Facebookpagina.

Verdere gegevens treft u op de laatste pagina aan.

Colofon

Groene Opkikker

Digitale informatie
Afd. IVN-Woerden en omgeving.

No. 2026– 1

Redactie

Wout Nagel
Janny Kruitbosch-van Vulpen
Vivian van Deel

De redactie verandert soms iets in uw tekst met als doel meer leesplezier.

E-mailadres

ivn.groeneopkikker@gmail.com

Foto's

Gemaakt door de redactie, tenzij anders vermeld.

Kopij vóór 30 juni 2026

Inhoudsopgave

4 Redactie

4 Weer gevuld

4 Vacature redactie Groene Opkikker

4 Gevraagd: nieuw redactielid

4 Nieuwe leden

4 Landelijke leden, leden en jeugdleden

5 Bestuur

5 Januari

5 In memoriam

6 Interview

6 Met Chris van Iersel

7 Plantenwerkgroep

7 In het najaar

7 Landschapsbeheer

7 Met de afdeling

8 Vogelkijkgroep

8 Afgelopen december:

9 Jeugdnatuurgroepen

9 Buitenbanjers/Plus tot en met februari

12 Biodiversiteitsteam

12 Jaarverslag

15 Nieuws uit de omgeving en IVN-land

15 Onderzoek WUR: wat levert groen vrijwilligerswerk op?

15 Festival Groen in de buurt

15 Beleef de lente weer van start

15 Groene jaarkalender

17 InBredius

17 Activiteiten

18 Tentoonstelling

19 Column

19 Burgerschaps-vak

20 Uit Fluitenkruid, KNNV

20 Wietjes belevenissen

22 Saprofyten

23 Uit het AD Groene Hart of WC Kontakt

23 De Grutto

23 Na een eeuw weer een nest met zeearenden?

24 Om te onthouden

24 Handige websites met toelichting

25 Organisatie

Redactie

Weer gevuld

Deze eerste editie van 2026 hebben we weer gevuld met de gebruikelijke bijdragen van de werkgroepen. Altijd leuk om te lezen wat ze gedaan hebben of gaan doen dit jaar bijvoorbeeld. Deze keer de laatste bijdrage van het Biodiversiteitsteam, want dat gaat op in Duurzaam Woerden. Astrid Somers wordt daarin actief als bestuurslid, zoals jullie kunnen lezen. Wij bedanken het team voor het vele werk dat is gedaan in de afgelopen jaren. Begonnen als een initiatief om de rotondes en bermen meer te vergroenen en op enig moment contact gezocht met het bestuur van IVN en samen besloten om een werkgroep op te richten. Deze was zeer succesvol en gaat nu verder in Duurzaam Woerden. Zo kan het gaan en is prima natuurlijk.

Het is ook altijd leuk om enkele artikelen uit Fluitenkruid over te nemen. Ik zoek meestal 2 geschikte artikelen en vraag toestemming van de auteurs en dat mag altijd en geeft meer inhoud aan onze Groene Opkikker. Wij vragen al geruime tijd om versterking van de redactie en dat is nu echt aan de orde, omdat Vivian gaat stoppen bij de redactie. Drukke werkzaamheden en gezinsuitbreiding zijn haar argumenten om te stoppen. We begrijpen dat, maar vinden het uiteraard jammer. We bedanken Vivian voor haar goede bijdragen en vooral digitale ondersteuning en wensen haar veel succes met alles wat er op haar pad komt. Deze keer ook weer een interview met de stadsimker Chris van Iersel. Interessant om te lezen hoe het soms in z'n werk gaat met de bijen. Ze zijn van levensbelang, hoewel niet iedereen dat begrijpt, gezien het vernielen van een aantal bijenkasten langs de Holland Baan.

Ik wil nog even de Algemene Ledenvergadering onder de aandacht brengen. Deze is 19 maart in het Baken. Het gaat o.a. over de voortgang binnen de vereniging op bestuurlijk niveau en zeker ook bij de werkgroepen. En last but not least ook weer een leuke column van Romy, onze vaste columnist.

Veel leesplezier en als je iets wil melden of aanvullen zien we jullie berichten graag tegemoet,

Namens de Redactie, Wout Nagel

Vacature redactie Groene Opkikker

Gevraagd: nieuw redactielid

Houd jij van verhalen verzamelen, leuke teksten schrijven en heb je gevoel voor taal? Dan zoeken we jou! We zoeken namelijk een nieuw redactielid voor de Groene Opkikker.

We maken 3 keer per jaar een editie. Voor elke editie komen we ongeveer 3 à 4 keer bij elkaar om alle items te bespreken en uit te werken.

We werken met Google Drive waardoor je eenvoudig thuis aan de Groene Opkikker kan werken. Het is hiervoor wel handig dat je digitaal vaardig bent.

Heb je interesse of vragen? Neem contact met Wout Nagel via ivn.groeneopkikker@gmail.com of via 0622926472.

Nieuwe leden

Nieuwe leden:
geen

Jeugdleden:
Sue Hamers
Thijs Mur

Lid-landelijk:
Bert van Zanen
Jan van Leer
Baukje Stam
Frank Kooistra

Bestuur

Januari

De weersverwachting vermeldt sneeuw en dan denk je: ach, een sneeuwduitje, leuk, maar het zal zo'n vaart niet lopen. Dan open je s 'morgens de gordijnen en weet je niet wat je ziet. Een pak sneeuw van 20 cm en op sommige plekken zelfs meer, dagen achtereen sneeuwbuien. Het land ontwricht, treinen vielen uit, wegen spekglad. We waren het niet meer gewend, deze witte wereld. Maar de bossen en de parken waren een sprookje, bomen en struiken bedekt met sneeuw. Een rondje Landgoed Bredius was genieten van een wit landschap en dat dachten meer mensen. Vele sneeuwfoto's werden er gemaakt voor mogelijk de nieuwe kerstkaarten 2026.

Dit jaar staan we stil bij 45 jaar IVN Woerden. Het interim bestuur is voor de leden en donateurs in voorbereiding om een leuke dag te organiseren. Om ons als vereniging en als verschillende werkgroepen te profileren, wordt er in het najaar gezamenlijk voor het grote publiek nog iets georganiseerd en daar hebben we de coördinatoren en de leden voor nodig. Op een later tijdstip wordt hierover nader geïnformeerd en/of gevraagd.

Een bestuur is van belang voor een vereniging, ook voor ons. Het huidige bestuur is er op interim basis. **Nieuwe toetredende bestuursleden zijn hard nodig**, zodat we ook ons 50 jarig bestaan kunnen vieren.

Hecht u aan uw IVN-vereniging? Vindt u het belangrijk om aan excursies, wandelingen en lezingen deel te nemen? Vindt u dat de inwoners van regio Woerden in de gelegenheid gesteld moeten worden om van de natuur te genieten en er meer van te kunnen leren? Wordt dan lid van het bestuur of moedig anderen aan om bestuurslid te worden.

André van Kleinwee
Interim voorzitter

In memoriam Wil van Aarst

Begin januari kregen we bij het IVN het droevige bericht van het overlijden van Wil van Aarst. Wil was de man van Joke van Aarst- Volkers. Beiden werden ze in 1986 lid van IVN Woerden. Samen hebben ze binnen het IVN groen cursussen gevolgd, want ze wilden meer weten van de natuur. Als echtpaar hebben ze tijdens vele volwassenen weekenden gekookt voor de groep. Wil heeft verschillende functies binnen het IVN bestuur vervuld en was jarenlang secretaris. Hij heeft in de beginjaren van het IVN veel betekend voor de vereniging. Ik zal Wil blijven herinneren als een vrolijke goedlachse man met humor.

Volwassenen weekend in Drenthe 1989.
Wil met een blauwe pet.

André van Kleinwee
Interim voorzitter

Interview

Met Chris van Iersel, stadsimker

Hij is een van de bekendste inwoners van Woerden, en zeker onder natuurminnend Woerden alom bekend: bijenexpert Chris van Iersel. De redactie mocht op bezoek bij deze enthousiaste en energieke Woerdenaar en sprak met hem over hoe zijn passie voor bijen begon en wat hij in al die jaren heeft opgebouwd als stadsimker. "Fascinerend hoe de bijen samenleven, samenwerken en hoe het georganiseerd is binnen een kast", aldus Chris.

Chris (79 jaar) is in Noord-Brabant geboren en opgegroeid. Zijn vader had daar een tuinderij zonder kassen waar hij samen met zijn broers en zussen een handje hielp. Zo plukte hij elke zomer de lekkerste bessen. Nog interessanter vond hij de imker die vlak bij de tuinderij aan het werk was. Hij herinnert zich nog goed dat er daardoor elke zomer wel een bijenvolk in de perenboom zat. "Duizenden bijen hingen dan aan een tak. Ik stond er met grote ogen naar te kijken", aldus Chris. Die interesse en bewondering voor bijen is altijd wel bij hem gebleven en op latere leeftijd volgde Chris zijn eerste bijencursus in Boskoop. Daar is hij verder aangestoken met het 'bijenvirus', zo vertelt hij met een glimlach. Bij die cursus kreeg hij ook zijn eerste bijenvolk in zijn achtertuin en sindsdien is zijn bijen imperium verder gegroeid.

Oefening baart kunst

Tijdens de cursus leerde Chris van alles over het houden van bijen, maar hij merkte in de praktijk pas wat er allemaal bij komt kijken. "Langzamerhand krijg je het dan in de vingers, je leert steeds meer bij." Naast de praktische ervaring komt er ook veel administratie kijken rondom het houden van bijen. Chris pakt er tijdens ons interview een dikke map bij om ons te laten zien hoe nauwkeurig hij te werk gaat. Dit is ook wel nodig aangezien hij verspreid over Woerden tussen de 15 en 20 bijenvolken houdt. En in elk volk kunnen wel 50.000 bijen zitten die goed verzorgd moeten worden. Chris vertelt ook dat het belangrijk is om je kennis op peil te houden. Zo leest hij verschillende vakbladen en gaat hij bijvoorbeeld naar Wageningen Universiteit om daar kennis en ervaringen uit te wisselen met andere imkers en bijen experts.

Delen van zijn liefde voor bijen

Inmiddels heeft Chris heel veel ervaring die hij graag deelt met iedereen die het horen én zien wil. Hij geeft lessen voor scholen en lezingen voor kerken en verenigingen. Zo is hij bijvoorbeeld twee keer bij onze eigen Buitenbanjers langs geweest. Ook is hij elk jaar actief tijdens de Open Imkerijdag in juli. Daar laat hij graag jong en oud kennismaken met de fascinerende wereld van bijen en zijn werk als imker. Dit doet hij niet alleen, verschillende gezinsleden zijn ook aangestoken met het 'bijenvirus' en helpen mee tijdens de Open Imkerijdag en/of hebben zelf ook bijenkasten. Door het delen van zijn liefde voor bijen wil hij zorgen voor meer biodiversiteit in de stad, iets wat uiteindelijk hard nodig is voor ons voedsel.

Meer lezen of zien van Chris?

Er is online nog meer te lezen of te zien over Chris, zoals een interview van RTV Utrecht of een recent artikel over zijn omgegooide bijenkasten.

- <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3823523/knuffelen-met-bijen-soms-kussen-ze-terug-ja-maar-gelukkig-maar-heel-af-en-toe>
- <https://www.woerdensecourant.nl/nieuws/nieuws/442675/drie-bijenkasten-van-stadsimker-chris-van-iersel-omgegooid>
- <https://deraetgever.nl/ongediertebestrijding-en-stadsimker/nieuws>
- <https://www.eo.nl/artikel/imker-chris-van-iersel-in-eo-podcast-zout?srsId=AfmBOorkxKoqrIA3OpmY4ZZYiFhaztiqjYbBtGCfHCCV7KO8EMOZj8h>

Plantenwerkgroep

In het najaar

In het najaar heeft de plantenwerkgroep zich verdiept in de mechanismen van bladval en de bladverkleuring. In november hebben we korstmossen bestudeerd.

Voor deze activiteiten hoef je vanaf het NME Centrum niet ver te lopen. Op de silo vonden we schotel korstmos en op het dakje van het informatiebord bij het hek troffen we een kroezige dooiermos aan.

Inmiddels zijn we ook weer begonnen in het nieuwe jaar. Er bloeien nog niet heel veel planten, maar je kunt in de winter wel bomen determineren aan de hand van silhouetten en schors.

Het voorjaar komt eraan en dan gaan we de inventarisaties weer oppakken. Het plan is om in het voorjaar en najaar te inventariseren bij het Landje van Verbinding (zie de vorige Opkikker) en ook gaan we natuurlijk verder met het verzamelen van de gegevens over de bermen van de Cattenbroekerplas.

Wil je meer weten over de Plantenwerkgroep, of meedoen? Klik dan op

<https://www.ivn.nl/afdeling/woerden/plantenwerkgroep/>

Cobie van der Hoek,
coördinator

Landschapsbeheer

Met de afdeling

Met de werkgroep Landschapsbeheer zijn wij alweer aardig op weg in het knotseizoen. Traditiegetrouw zijn wij in november gestart op Landgoed Bredius. Daar zullen wij in maart ook het seizoen beëindigen en de klus afronden. In december zijn wij bezig geweest in Woerdense Verlaat op een buitenverblijf vlakbij Lusthof De Haeck. In januari zijn wij te gast geweest bij de Kynologen Club Woerden (zie foto) en later die maand op Rietveld vlak bij Nieuwerbrug (zie foto). Er zijn al heel wat knotwilgen kaal gemaakt door onze ploeg, maar wij hebben ook nog een paar klussen voor de boeg. Van harte welkom om een keer mee te komen helpen. Laat het mij van tevoren weten of zoek mij op tijdens de werkdag. Ik ben te herkennen aan de blauwe helm. Wij zijn totaal met zo'n dertig personen, waarvan er ongeveer twintig op een werkdag aanwezig zijn in wisselende samenstelling.

Zaterdag 14 maart 2026

Landgoed Bredius - Kievitstraat 42 in Woerden -
Onderhoud en afsluiting seizoen. Vanaf 08:30 uur
staat de koffie klaar. Start om 09:00 uur. Later
aanhaken is mogelijk.

Voor informatie erwin.meijer@ziggo.nl

Vogelkijkgroep Woerden

Afgelopen december

December j.l. ontving ik een uitnodiging van het interim IVN-bestuur om als aanspreekpunt aan te schuiven bij een vergadering in het NME centrum in Bredius. De insteek was het bijpraten vanuit het bestuur, het vertellen over de activiteiten van je groep, de planning en de benodigheden voor de groep.

Het was leuk om te horen waar de diverse groepen zich zoal mee bezighouden en de specifieke kennis die mensen hebben over hun interessegebied.

De vogelkijkgroep heeft al enige tijd geen coördinator meer. Om die reden wordt er zo nu en dan een vraag die bij het bestuur binnenkomt, naar mij doorgestuurd.

We hebben maar een kleine groep actieve mensen, die al enkele jaren bijdraagt aan een nestkastenproject, het onderhouden van een oeverzwaluwwand en een vogelkijkscherm aan de natuurplas Breeveld.

Er hangen op diverse plaatsen in Woerden mezenkasten, om op een natuurlijke wijze de eikenprocessierups en buxusmot te bestrijden. Het initiatief hiervoor is ontstaan bij de Gemeente Woerden en wij zijn als groep benaderd om ze te onderhouden.

Jaarlijks controleren wij deze kasten of ze succesvol zijn geweest. We maken ze schoon en bij een slechte staat worden ze vervangen voor het komende seizoen. De resultaten worden gedeeld met de Gemeente Woerden en zij leveren jaarlijks een financiële bijdrage voor onderhoud. Onlangs zijn er nieuwe, duurzamere nestkasten geleverd.

Medio maart maken we de oeverzwaluwwand aan de natuurplas gereed voor de komst van de oeverzwaluwen die in april weer arriveren. Dat houdt in dat de gaten in de wand door ons weer met zand gevuld worden, zodat de zwaluwen bij terugkomst hun nestgangen kunnen graven. Deze oeverzwaluwen vangen, wanneer ze jongen hebben, zo'n 9.000 insecten per dag, waaronder veel muggen.

Hiermee hebben ze ook een mooie nuttige plek in het ecosysteem.

Hiernaast is er ook nog een vogelkijkscherm aan de natuurplas dat gemaakt is van wilgentakken.

Vooral in de wintertijd is dit een mooie plek om de grote hoeveelheid vogels (verschillende ganzen en eenden, vooral smienten) te bekijken. Wij zorgen voor het snoeiwerk en het aanvullen van de wand, zodat de vogels ongestoord geobserveerd kunnen worden.

Los van het bovenstaande heb ik nog een App-groep aangemaakt om er een aantal keer per jaar met vogelliefhebbers op uit te trekken om een vogelrijk gebied te bezoeken.

Onlangs was dat Nieuwe Driemanspolder in Zoetermeer, hier hebben we verschillende leuke soorten gezien zoals nonnetjes, brilduikers, zaagbekken, roodborsttapuiten en diverse reigersoorten waaronder een opvliegende roerdomp.

Tekst en foto's Antoine van Dijk

Jeugdnatuurgroepen

Buitenbanjers November 2025

Het komt weinig voor dat het de hele ochtend regent bij een buitenbanjer activiteit. Voor de eerste zaterdag in november hadden we knutselen met herfstvruchten en buiten een paar herfst spelletjes op het programma staan. De herfstspelletjes hebben we binnen in het NME centrum gespeeld. In vier groepen "de bosmuizen, de vossen, de spechten en uilen" werd gespeeld *wie gooit er zo dicht mogelijk met een sparrenkegel bij de grote dennenappel*. Het werd nog een spannende race en de bosmuizen werden de winnaars. Na het spel geknutseld met verschillende herfstvruchten.

Buitenbanjers plus november 2025

De derde zaterdag in november hebben de buitenbanjers plussers de vogelkastjes schoon gemaakt die in ons werkgebied hangen. Het wilgen vogelscherm is op hoogte. We hebben de wilgentakken gebruikt die een week ervoor door de werkgroep Landschapsbeheer groep was gezaagd in het gebied. Voor de komende periode gaan we werken aan de zijkanten van het wilgenscherm.

Buitenbanjers december 2025

De laatste maand van het jaar staat al jaren het wilgen zagen op het programma. Vele buitenbanjers kijken er naar uit. In ons buitenbanjers gebied in het landgoed Bredius zijn ook deze keer vele wilgen van 3 jaar oud weer kort gezet.

Buitenbanjers plus december 2025

Ook voor de plusgroep de laatste activiteit van het jaar. Wat de buitenbanjers hebben laten staan aan zware wilgen hebben de plussers opgepakt. Een aantal wilgentakken is apart gelegd voor het wilgenscherm. De rest van de takken zijn het gebied uitgesleept en/of op de takkenril gestapeld.

Buitenbanjers januari

De eerste zaterdag, 3 januari, heeft het gesneeuwd en niet zo'n klein beetje ook, maar een flink pak sneeuw. Het thema van deze activiteit is wintervogels. Maar zoals al vele jaren starten we met een presentatie van de activiteiten van 2025 waar ook de ouders voor worden uitgenodigd. Daarna zijn we creatief aan de slag gegaan om een appeltak te voorzien met allerlei verschillende vogelvoer zoals doppinda, appel met zonnepitten, elzenproppen en niet te vergeten een vetbol. De vogels worden met deze traktatie in deze periode van het jaar een handje geholpen aan voedsel. Na afloop is er buiten nog heerlijk met sneeuw gespeeld en sneeuwballen gegooid.

Nieuwe buitenbanjer Sue Hamers we wensen Sue een leerzame en leuke tijd bij de Buitenbanjers.

Buitenbanjers plus januari

Na ruim een week in een sprookjesachtige besneeuwde wereld te zijn geweest, is inmiddels de sneeuw verdwenen. De derde zaterdag in januari lijkt het wel voorjaar, 10 graden en zonnig, heerlijk met de groep in ons terreintje in het landgoed Bredius bezig geweest. Het vervolg van het vlechtwerk van het wilgenscherm en het zagen van de wilgen, waarvan de toppen weer gebruikt worden voor het wilgenscherm.

Buitenbanjers februari

De eerste zaterdag van februari is een heerlijke lentedag en fantastisch om lekker buiten aan het werk te zijn. In het stiltegebied van het Landgoed Bredius zijn verschillende struiken gezaagd en de takken op de diverse takkenrillen gelegd. Om het de buitenbanjers makkelijker te maken welke struiken gezaagd mochten worden, zijn deze van een rode stip voorzien. Alle rood gestipte struiken zijn kort gezet en kunnen het komend voorjaar opnieuw uitlopen. De groep heeft voor dit bijzondere bos een bijdrage geleverd voor een stukje bosverjonging.

André van Kleinwee

Coördinator

Jaarverslag 2025

2025 was wederom een druk jaar met veel projecten, acties en emoties. Ook dit jaar was er een hot item waar we druk mee zijn geweest, of we nu wilden of niet.

Dat was (weer) het Family Entertainment Center (FEC).

In 2023 hebben we een uitgebreide zienswijze ingediend tegen de voorgenomen bestemmingsplanwijziging, die het mogelijk moest maken om een enorm groot Family Entertainment Center op het recreatie-eiland te bouwen aan de zuidoever van de Cattenbroekerplas. De gemeente besloot in 2025 toch deze wijziging goed te keuren. Toen zijn we gaan onderzoeken of het zin had om beroep aan te tekenen bij de Raad van State, maar na raadpleging van vele deskundigen, zoals de Advocaat van de Aarde, hebben we geconcludeerd dat we niet veel kans zouden maken, omdat "de natuur" en "de biodiversiteit" geen rechtspersonen zijn en dus geen rechten hebben.

Wel hebben we een hoofdstuk aangeleverd voor het beroepschrift dat de bewoners van Waterrijk hebben ingediend. Waarschijnlijk duurt het 1,5 jaar voordat we antwoord krijgen.

Verder hebben we ons verdiept in de natuurlijke waarde van het riet- water- landje tegen perron 6 van het station aan. Er zijn serieuze plannen om hier te gaan bouwen. Hier zijn we nog over in gesprek met de gemeente.

Wat hebben we bereikt bij de gemeente:

- Het wandelcircuit rond de Cattenbroekerplas wordt nu officieel in opdracht van, en betaald door, de gemeente ecologisch beheerd door aannemer Punt.
- Boomspiegels in gras hoeven niet meer gemaaid te worden.
- Het omgaan met bewonersinitiatieven staat nu op de agenda, en daarover hebben we contact met de gemeente.

Ook worden we steeds vaker gevraagd om mee te denken:

- We hebben input geleverd voor het Essentaksterfte vervangingsplan.
- We denken mee over het onderzoek naar bermen met potentie om ecologisch te gaan beheren.
- We hebben meegedacht over de vergroening van de binnenstad. (Helaas hebben ze ons advies om het omstreden en pas weer betegelde perkje in de Wagenstraat niet aan te leggen genegeerd.)
- Verder voeren we samen met de gemeente het geveltuintjes project in de binnenstad uit.

We hebben ook leuke projecten buiten de gemeente om gesteund:

- 't Landje van Verbinding hebben we geïnventariseerd en hierover geadviseerd.
- De Maranathakerk hebben we geadviseerd over de mogelijkheden om de ruimte rond de kerk te vergroenen. (dit is door de gemeente overgenomen, omdat er ook veel Openbare Ruimte mee gemoeid was)

- Verder hebben we weer meegedacht over de nieuwe inrichting en het beheer van het Hertenkamp.

We hebben ons steentje bijgedragen aan activiteiten die door andere groepen zijn georganiseerd:

- Een werkmiddag in het hertenkamp.
- In april werd ons afhaalpunt 'Biodiversiteit' van zaadjes voor "Voer de bij bij" van de bijenstichting flink bezocht.
- We deden mee met de Week vd Biodiversiteit, de Klimaatweek en het Oogstfeest in Bredius
- In november hebben we een Lezing van Loethe Olthuis georganiseerd in de Maranathakerk en hebben we in de duurzaamheidswinkel aandacht besteed aan Green Friday, de tegenhanger van Black Friday.
- We hebben een oriënterend gesprek gehad met Present over Sociaal Tuinieren, hier zijn we nog niet mee verder gegaan.

Onze eigen projecten van 2025:

- We hebben de mogelijkheden voor ecologisch beheer van het Sneller Pad onderzocht.
- We hadden veel succes met onze Fototentoonstelling in de Duurzaamheidswinkel: natuur in de gemeente, gefotografeerd door Woerdenaren
- Rond de Cattenbroekerplas hebben we enkele excursies gehouden (o.a.samen met de Rotary)
- In mei hebben we de jaarlijkse inventarisatie van de Potterskade gedaan.
- En het overleg en het maaien met Punt zijn uiteraard ook gewoon doorgegaan.

Wat hebben we gedaan om onszelf te scholen:

- In februari genoten we van de lezing over bodem en bodemleven door Norbert en eind april was er de cursus Natuurvriendelijk tuinieren van André van Kleinwee, speciaal voor ons team.
- We hebben verschillende cursussen bij Hart voor Woerden gevolgd, zijn naar de Vakbeurs Openbare Ruimte, de Nationale Klimaat Vakbeurs en de Klimaat Expo in Houten geweest.
- In april bezochten we de satire "Stadssafari" van de Groene Stad.
- Verder volgden we weer vele webinars en lazen we veel artikelen in interessante nieuwsbrieven

Minpuntje van 2025:

Afgelopen jaar zijn enkele leden van ons team om verschillende redenen afgehaakt. De belangrijkste reden was helaas frustratie, met name over de gemeente. We hopen dat sommigen terugkeren, en dat we nieuwe leden mogen verwelkomen na de herstart met Duurzaam Woerden. Hierover meer in de volgende paragraaf.

De toekomst met Duurzaam Woerden.

We hebben dit jaar veel overleg gehad met Duurzaam Woerden. Het Biodiversiteitsteam bemant al 3 jaar de 'Groene Hoek' in de Duurzaamheidswinkel. Onze Tuincoaches geven er informatie aan bewoners over vergroenen van tuin, dak, gevel, balkon en stukjes openbare ruimte. We beheren

samen met andere vrijwilligers de Zadenbibliotheek. We hebben er een groene boekenruilkast staan, een kast met groene tijdschriften, en in de zomer een stekjesruil-tafel.

De duurzaamheidswinkel wordt nu omgebouwd tot een mooi bezoekerscentrum/ informatieloket. Duurzaam Woerden krijgt subsidie van de gemeente, omdat ze hen helpen met informatieverstrekking over Energie (-besparing en -transitie), circulariteit en dankzij ons dus ook over vergroening (van particuliere én van openbare grond)

We denken met een meer professionele aanpak en als onderdeel van een impactvolle Stichting als Duurzaam Woerden meer te kunnen bereiken, met name bij de gemeente.

Na lang nadenken en brainstormen met de besturen van IVN, KNNV en DW, hebben we besloten dat het biodiversiteitsteam beter officieel verder kan gaan als het Biodiversiteitsteam van Duurzaam Woerden. En daarom kan er geen werkgroep van KNNV en IVN blijven, maar zeker wel intensief met beide natuurverenigingen blijven samenwerken.

We blijven ons ding doen, maar onder een andere vlag.

Om dit te waarborgen en om de biodiversiteit goed te vertegenwoordigen binnen Duurzaam Woerden, heeft ondergetekende, Astrid, besloten toe te treden tot het bestuur van Duurzaam Woerden.

Na de commotie over het filmpje op LinkedIn is er met de gemeente duidelijk afgesproken dat Duurzaam Woerden en het Biodiversiteitsteam hun mening blijven geven, als "Critical Friend". Van censuur kan en zal geen sprake zijn; de gemeente heeft juist voor ons gekozen om het informatieloket vorm te geven, omdat we met veel expertise in huis constructief en kritisch meedenken met gevraagd en ongevraagd advies.

We zijn inmiddels vol goede moed aan 2026 begonnen.

Astrid Somers
Coördinator

Nieuws uit de omgeving en IVN-land

Onderzoek WUR: wat levert groen vrijwilligerswerk op?

In Nederland zetten veel burgers zich vrijwillig in voor het behoud en de bescherming van landschap, biodiversiteit en natuur. Veel groene vrijwilligers beoordelen hun werk als een waardevolle bijdrage aan de samenleving en de natuur. Meer dan 80% vindt dat hun groene vrijwilligerswerk bijdraagt aan meer verbinding tussen mensen, blijkt uit nieuw onderzoek van de WUR. Jan Dijstelbloem, directeur IVN: 'Dit onderzoek laat zien hoe cruciaal vrijwilligers zijn: voor natuurherstel, maar ook om mensen met elkaar én met de natuur te verbinden.'

Lees meer over dit onderzoek van Wageningen Universiteit via:

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl302701-verwachte-effecten-van-burgerbetrokkenheid-bij-natuur-2024>.

17 april Festival Groen aan de buurt

Werk je aan vergroening in je straat, buurt of wijk — als bewoner, ambtenaar, groene professional of vrijwilliger? Dan ben je van harte welkom op het Groen aan de Buurt Festival. Op vrijdag 17 april van 10:00 tot 17:00 uur vindt Festival in Utrecht plaats met Keynotespreker Vincent Luyendijk in Utrecht. De dag staat in het teken van doen, leren en verbinden. Van inspirerende praktijkverhalen en hands-on workshops tot informele gesprekken waarin nieuwe samenwerkingen ontstaan. Lees meer op https://www.ivn.nl/provincies/utrecht/nieuws/festival_groen_aan_de_buurt/.

Beleef de Lente is weer van start!

Beleef de Lente is sinds 2007 de gratis website van Vogelbescherming Nederland waar iedereen tussen 1 maart en eind juli met webcams live kan kijken naar vogels in hun nest. Miljoenen bezoekers over de hele wereld hebben zo de afgelopen jaren de spectaculaire en verborgen gebeurtenissen van de broedvogels gevolgd. Beleef de Lente is te vinden via vogelbescherming.nl/beleefdelente.

Groene jaarkalender 2026

Ook in het voorjaar van 2026 zijn er (inter)nationale dagen of periodes die in het teken staan van natuur en duurzaamheid. De dagen kun je ook terugvinden in de agenda op Ons IVN en worden regelmatig meegenomen in de agenda van de Stuifmail (maandelijks nieuwsbrief voor actieve leden en bestuursleden).

Je vindt de hele agenda hier:

https://www.ivn.nl/app/uploads/sites/170/2025/12/IVN-Groene-Jaarkalender2026_v2.pdf

Lente bij InBredius

Elke zondagmiddag van 13.30-16.30 uur kun je een leuke activiteit doen bij NME-Centrum InBredius.

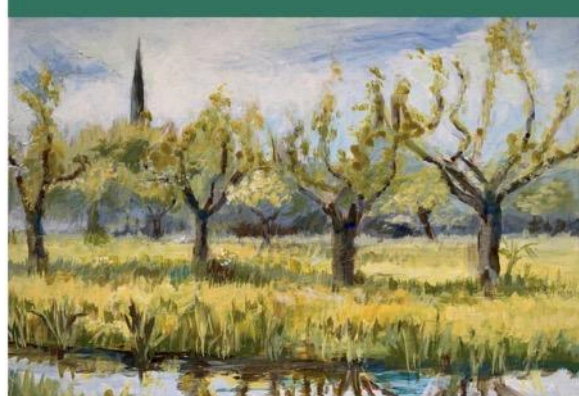
Kom ook naar onze tentoonstelling van Annelies van der Sman: "Herken je plekje".

22 februari & 1 maart - Nestbouwmarkt

Geluksvogels vinden hun nestmateriaal in de buurt.
Maak jij daar een hanger voor?

Tentoonstelling tot 15 mei 2026

Annelies van der Sman - 'Kies je plekje'

8 en 15 maart - Van rommel tot kunst

Afval kun je weg gooien, maar je kunt er ook kunst van maken! Maak jij een rups, een eend, een bloem of ...?

22 en 29 maart - Afvalsorteerrace

Waar gooi je wat weg? PMD, groenafval, restafval,
Doe mee aan onze afvalsorteerrace.

NME CENTRUM
INBREDIUS
Kievitstraat 42 (Landgoed Bredius) Woerden

Tentoonstelling tot 15 mei 2026

Annelies van der Sman - 'Herken je plekje'

Inbredius, elke zondagmiddag van 13.30uur-16.30 uur

<https://www.anneliesvandersman.com>

Anneliesvandersman@gmail.com

Burgerschaps-vak

Regelmatig krijg ik op mijn werk de vraag of we een groep willen ontvangen, die mee willen werken op onze stadsboerderij. Heel waardevol voor beide partijen. Werknemers van grote kantoren die hun handen uit de mouwen willen steken en een steentje bij willen dragen aan de natuur, maar ook scholieren die vanuit het burgerschapsvak een maatschappelijke dag meewerken.

Zo kwam er recent een groep van 10 eersteklassers zo'n dag meelopen. Dit doen ze samen met het Burgerschapslab. Dit initiatief wil van de stad een leeromgeving maken waar zij buiten het klaslokaal burgerschap beoefenen en ontdekken hoe zij hun wereld kunnen veranderen.

Maar wat is burgerschap voor de natuur? Ik zocht het natuurlijk op om de werkdag meer betekenis te geven. "Dat burgers verantwoordelijkheid nemen voor de leefomgeving door actieve betrokkenheid bij behoud, beheer en

bescherming van natuur en biodiversiteit." Met dat in mijn achterhoofd ging ik aan de slag.

Het voorjaar lonkt, de eerste bijen zijn al gespot op de vroege voorjaarsbloemen. Ik maakte een plan om samen met de leerlingen voor onze insecten en andere tuinbewoners een nieuw onderkomen te maken. Op deze manier kon ik ze laten zien hoe makkelijk het is en dat het in iedere achtertuin kan!

We gingen aan de slag op een hele koude ochtend. Een stel jongens pakte de boormachine om nestschijven te maken van gekleefd hout. Een stel meiden pakte de klus om hommelnesten te maken door oude vogelhuisjes te begraven (dat als oud hol fungeert, want daar houden hommels koningen van) en met een tuinslang zorgde ze ervoor dat de hommels koningin naar binnen kon kruipen. Er werden ook 2 mooie egel schuilplekken gemaakt.

Maar de kou nam de overhand en daarom gingen we allemaal aan de slag met het uitrijden van de groencompost over de schooltuin, een warme en nuttige klus.

Geweldig om zulke groepen te ontvangen. De leerlingen zijn buiten de klas aan het leren en aan het ontdekken en ik heb handjes erbij die helpen die ik wat kan bijleren!

Tekst en foto, Romy Spruit

Uit Fluitenkruid, KNNV

Wietje's wandel wetenswaardigheden

Wandelen en lekker buiten rondneuzen, mijn meest geliefkoosde bezigheden. De natuur is altijd mooi en zonder leuke plaatjes kom ik alleen thuis als ik mijn fototoestel vergeet mee te nemen. De mobiele telefoon brengt dan uitkomst. Voor foto's hoef je nooit ver weg en dat geldt ook voor de volgende grappige en mooie plaatjes, die ik jullie – voorzien van bijbehorende toelichting – niet wil onthouden.

In het begin van dit jaar was ik op onderzoek in het gebied tussen Kromme Rijn en Heuvelrug. Een afwisselend en mooi gebied, dat over het algemeen zeer rustig is, omdat je de kleine ingangen een beetje moet weten te vinden en die ken ik gelukkig. Op één van de landgoederen kwam ik deze schattige **varkentjes** tegen. Verder lopend door de prachtige lanen, die dit landgoed rijk is, kwam ik langs de voordeur van een **kabouterwoning** waar het mos de opening keurig vrijgehouden had. Ze bestaan dus toch echt.

Eind januari was ik een paar daagjes in Doorn; een prachtige omgeving die ik goed ken, maar die toch nooit verveelt, ook niet in de winter. Op advies van Ank ging ik de laatste dag naar het Nationale

Bomenmuseum Gimborn, omdat de **Hamamelis** daar in bloei stond. Die nacht had het gevroren en door alle vocht in de lucht was alles dik berijpt; een heerlijk cadeautje van moeder Natuur. De zon brak al snel door op deze schitterende dag, dus de rijp was snel verdwenen. Als je goed kijkt zie nog een restje zitten op deze foto.

Ook tijdens de werkdagen op Landgoed Linschoten is er altijd van alles te zien; naast samen lekker bezig zijn, hoort natuurbeleving ook bij de werkochtenden, zeker voor mij. Tijdens de koffie viel mijn oog op dit takje van het **gewei van een reebok**; nader onderzoek leerde mij dat dit deel van het gewei 'rozenstok' genoemd wordt. Weer wat geleerd. Het was heel vers en volgens Marcel, de beheerder van het landgoed, zal het proces waarbij het van de kop van de ree losgekomen was hem zeker hoofdpijn bezorgd hebben.

Ook weer een koude dag was 18 februari. Wiebe en ik hadden afgesproken om voor te lopen in het stiltegebied van Bredius, als voorbereiding op de jaarlijkse sneeuwklompjes wandeling. Toen we, gewapend met de sleutel om het bruggetje neer te laten,

aankwamen, bleek een vastgevroren tak in de weg te zitten om het bruggetje te laten zakken. Wiebe heeft dit met behulp van een in de fruitschuur gehaalde sloothak keurig opgelost. Toen de datum van de wandeling, slechts

enkele dagen later, daar was, leek de lente al begonnen en was het bijna 20 graden warmer!

Om wat voorwerk voor de midweek van afgelopen zomer te doen, gingen Anja en ik eind maart een paar dagen op stap in de buurt van onze pleisterplaats Gees. Onderweg maakten we een tussenstop in De Wijk voor een bammetje en om de benen te

strekken. Ik kende het gebied, Landgoed Dickninge, wel - ben er in de buurt opgegroeid en kom er voor

familiebezoek regelmatig - maar nooit in dit seizoen. Er stonden prachtige stinzenplanten, maar het allermooiste waren toch wel de **holwortels**, velden vol variërend van paarsroze

tot wit. We waren in de holwortel hemel aangeland, een voor ons overweldigende beleving en een aanrader voor iedereen die daar in het stinzen seizoen in de buurt is. Een absolute must om te gaan zien. Op de terugweg van dit weekend legden we aan in Zwolle, bij het Engelse werk, en wat denk je: nog meer holwortels en prachtige stinzenplanten, ook een aanrader.

Plantage Willem III is een ruig gebied net achter Elst (Utr), waar ik tijdens mijn uitstapje naar Doorn in januari ook weer eens was wezen kijken. Door Vroege Vogels wist ik dat je van daaruit ook de Elster Buitenwaarden kunt bereiken, een voor mij nieuw gebied. Midden in de winter was daar natuurlijk minder te zien en na een korte verkenning besloot ik later terug te komen, want zelfs in de winter zag dit uiterwaardengebied er veelbelovend uit. Dat werd begin mei; niet zo'n florissante dag, maar vanwege lichte regen en lagere temperaturen kreeg ik

de kans om een prachtige close-up van een stilzittend **icarusblauwtje** te maken. Zodra de zon doorkwam, zag ik meer vlinders in dit gebied dat een uitgelezen plek is om van allerlei te zien, voorjaars- en zomerbloeiers, verschillende vogels - zo hoorde ik een raaf - en natuurlijk in de uiterwaarden en de wat uitgediepte stukken veel weidevogels en eenden. Wel op geruime afstand, maar met de verrekijker goed te spotten. Ook één van mijn tips.

In de zomer zocht ik het dichter bij huis en wel de kade die start op de Verlengde Tureluur richting Oudewater (in de Z-bocht) en die uitkomt op de Dubbele Wiericke, vandaar door naar Hekendorp, lunchen bij Goejanverwelle (lekkere kroketjes) en langs dezelfde weg weer terug. Dit is een vrij onbekend wandelpad, waarvan ik weet dat vogelaars uit de buurt het wel kennen. Je waant je hier bijna in het buitenland, want - ondanks het feit dat het in een lange-afstand wandelroute zit - wordt het onderhoud niet altijd even serieus genomen. Best avontuurlijk dus. Op deze dag had het eerder geregend, dus helemaal droog kwamen we er niet door, maar dat kwam later goed, zittend in een lekker zonnetje. Mooi plekje, echte aanrader, heel dicht bij Woerden.

De schraalgraslanden van de Meije zijn ook elk jaar aan de beurt, want dichtbij en heel bijzonder. Heerlijke begroeiing, waaronder zonnedauw en ook vlinders zie je hier. Ik was er drie keer, ook een keer met de struingroep. Alle keren prachtige dingen gezien. Dit gebied wordt ook blauwgraslanden genoemd, niet alleen vanwege de blauwgrassoorten, maar ook vanwege andere blauwe bloemen die in deze biotoop voorkomen, zoals **klokjesgentiaan** en blauwe knoop. Zo mooi, je wordt er stil van. Van zo'n gentiaan maakte ik een prachtige macro; bij nadere beschouwing zat er nog een klein insect in, met het blote oog niet te zien.

Een herfst- bijdrage mag natuurlijk niet ontbreken; begin oktober ging ik met Ank, Koos en Yvonne in de Flevopolder (Horsterwold) paddenstoelen kijken. Er was voldoende te zien in dit verrassende gebied (tip!): **zalmzwam, wollige bundelzwam, viltig judasoor en heksenschermpje** werden

vastgelegd, naast grote hoeveelheden inktzwammen in al hun levensstadia. Ook zagen we struiken met prachtige bessen, waaronder meidoorn en kardinaalsmuts. Als afsluiting klom ik op de uitkijktoren; **Ank bleef beneden** en dat leverde de volgende foto op. De foto van **heksenschermpje met spiegel**, die ik liet liggen en later weer moest ophalen, vertoont gelijkenis met toiletbril, vond ik zelf grappig...

Mijn foto's van ijshaar en die van een door nijlganzen gekraakt ooievaarsnest kon ik niet meer terugvinden helaas.

Mijn thee is koud geworden, dus het wordt tijd voor een glaasje wijn. Daarmee sluit ik mijn relaas af.

Tekst en foto's Wietje Daams

De saprofyten onder ons

Een schimmel zit op je oude brood of op een mandarijn die te lang op de fruitschaal heeft gelegen. Vaak zijn ze wit, maar als het rottingsproces te lang heeft geduurd, gaan ze sporen vormen en verandert vaak de kleur in bijv. blauwpaars of geel. Die kleur is afhankelijk van de soort schimmel. Het rottingsproces is heel belangrijk in de natuur, want schimmels (en bacteriën) ruimen al het natuurlijke afval zoals bladeren en dode dieren op. Ook dood hout wordt verteerd al duurt dat wel enig jaren voordat een dikke stam is verteerd. Ze krijgen dan ook hulp van allerlei medebewoners zoals insecten. De groep van de schimmelige afvalverwerkers noemen we saprofyten. Vaak leven die saprofyten in de grond en ze komen overal in de natuur voor. Ze zijn ontzettend belangrijk voor het ecosysteem, want niet alleen ruimen ze dood biologisch materiaal op, maar zorgen er ook voor dat de bouwstoffen in de bladeren of hout weer worden afgebroken tot opneembare mineralen voor de levende natuur. Sommige van die schimmels in de grond vormen speciale vruchtlichamen om hun sporen te maken. Ze vormen paddenstoelen. En die kunnen er in allerlei vormen zijn. Soms met een hoed op een steel, zoals we ons paddenstoelen voorstellen, maar vaak ook in andere vormen, zoals een gesloten bolletje (Gele aardappelbovist) of iets dat lijkt op een dood oor aan een tak (Echt judasoor). Ook is er een zwam die andere paddenstoelen verteert o.a. de Gele zwameter. Die is eerst alleen wit en vormt later gele sporen. De Echte tonderzwam leeft als parasiet op verzwakte beuken en berken en blijft leven nadat de boom is afgestorven. Hij leeft dan necrotroof door en breekt de lignine (houtstof) in houtige cellen af. Het aangetaste hout voelt zacht aan en is kruimelig en witachtig. We noemen dat witrot. Vaak manifesteert zich dan al de paddenstoel aan de stam als een dik hoefijzer vormig uitsteeksel. De zwam leeft zo enige jaren van het dode hout. In het 13 FLUITENKRUID JANUARI 2026 voorjaar is de hoed vaak wit van de vrijgekomen sporen aan de onderzijde van de hoed. Uiteindelijk valt de boom om en de paddenstoel valt mee en zijn

sporenvormend vlak is nu zijdelings gericht. Maar de zwam groeit door en maakt nieuwe sporenvormende lagen met weer de goede zijde naar onderen. We noemen dat geotropie. Een andere bijzondere zwam is de Rupsendoder. Er zijn verschillende schimmels die insecten doden en van insecten leven. Vaak zorgen ze ervoor dat het nog levende insect eigenaardig gedrag gaat vertonen en bijvoorbeeld in plaats van weg te kruipen juist bovenaan een stengel gaat zitten om zo een makkelijke prooi te zijn voor vogels. Ze vertonen dan vaak zombie gedrag. Bij de rupsendoder wordt de rups van een vlinder geïnfecteerd door het eten van besmet plantenmateriaal. Daarna verpopt de rups zich en kruipt weg in de grond. De schimmel groeit in en op de pop en doodt deze. Uit de grond komt een 2-4 cm hoog steeltje met een oranje top, waar nieuwe sporen uit vrij komen. Zo'n steeltje blijft enkele weken staan. In de Haec hebben

Echte tonderzwam

we zo'n drie jaar op dezelfde plek een rupsendoder kunnen vinden en daarna kwam de zwam niet meer op. We gaan ervan uit dat het 'voedsel' verteerd is en de zwam is 'verhuisd'. Tenslotte zijn de sporen vrijgekomen en die hebben mogelijk een nieuwe rups kunnen infecteren. Ook dit is een rupsendoder (red.) 14

Tekst en foto's Sylvia Klerx

Rupsendoder

AD Groene Hart of WC Kontakt

De Grutto

De Grutto, heeft het nog steeds lastig

De grutto, een belangrijke Nederlandse weidevogel, heeft nog altijd grootschalige en langjarige maatregelen nodig om in Nederland te kunnen blijven, meldt de Vogelbescherming. Het aantal uitgevlogen jongen ligt dit jaar wel hoger dan de voorgaande jaren, maar nog steeds zo'n 11 procent lager dan nodig om de populatie te laten groeien. Het droge voorjaar en het aantal roofdieren dat de grutto graag opeet, speelden de populatie parten.

Na een eeuw weer een nest met zeearenden?

Koppel heeft Nieuwkoopse Plassen in het vizier als broedplek

Twee zeearenden lijken de Nieuwkoopse Plassen te hebben uitgekozen als broedplek. Het zou een historisch moment kunnen worden: al honderd jaar hebben zeearenden hier niet meer gebroed. Twee jaar terug eindigde een poging in een leeg nest.

De twee zeearenden zijn al sinds december te zien bij de Nieuwkoopse Plassen. Dat ze er zijn, niet gek, legt boswachter Jurriaan van Leeuwen van Natuurmonumenten uit: "Zeearenden zijn moerasvogels en leven dus in grote moerasgebieden met veel vogels om te kunnen eten." "De Nieuwkoopse Plassen is daarom een geschikte locatie, want ze houden van veel rust en bomen." Lange tijd waren zeearenden zelden te zien in Nederland. Ze kwamen hier slechts als wintergast en niet om te broeden. Tot in 2006. Toen doken twee zeearenden op bij de Oostvaardersplassen, die daar een nest bouwden en kuikens kregen. "Inmiddels maakt de zeearend een opmars door heel Nederland", stelt boswachter Van Leeuwen. De Vogelbescherming meldt dat er in 2014 vijf broedparen in Nederland waren, in 2024 waren dat er veertig. Naast de Oostvaardersplassen zijn ze ook te zien in de oostelijke Randmeren, de Biesbosch en het Lauwersmeer. "Als boswachter hoop je dan heel erg dat ze ook naar jouw gebied toekomen. "Maar je kunt ze natuurlijk niet sturen", zegt Van Leeuwen. Voor de Nieuwkoopse Plassen is het broeden van twee zeearenden heel bijzonder. "In de recente geschiedenis van honderd jaar is dit niet meer gebeurd." Twee jaar geleden leek het er wel even op. Toen trokken er ook twee zeearenden over de Nieuwkoopse Plassen. "Na een tijdje zagen we ze druk bezig met het bouwen van een nest." "Ze vlogen langs met takken in hun snavel." Volwassen De dieren bouwden een mega-nest, van ongeveer een meter bij een meter, maar van broeden is het toen niet gekomen. "We hebben het vermoeden dat er nooit eieren zijn gelegd." Waarom dat is, daar kun je eigenlijk alleen over speculeren. Misschien is één van de twee overleden of is er eentje vertrokken. "Maar het waren ook jonge beesten, dus misschien dat ze nog niet helemaal volwassen waren en ze niet konden broeden", legt Van Leeuwen uit. De twee zeearenden die nu in het plassengebied rondzwerven, zijn andere dan twee jaar geleden. "Toen zagen we twee puberende vogels, en nu opnieuw. Die twee van vorig jaar zijn nu volwassen." De nieuwe vogels zijn al gezien met takken. "Het lijkt erop dat ze bezig zijn met een nest. Maar dat is geen garantie dat het gaat lukken. Al gaat mijn boswachtershart hier al wel sneller van kloppen", aldus de boswachter. De zeearenden zijn niet te missen. "Met hun spanwijdte van ruim 2,5 meter vallen ze enorm op. Mensen zien ineens een enorme vogel die ze misschien nog nooit gezien hebben." Mocht het tot broeden komen, dan zal de mens geen bedreiging zijn. "Zeearenden houden van rust en zullen nooit een gebied opzoeken waar veel mensen komen. Het nest van de vorige zeearenden was ook in een afgelegen gebied." Grote delen van het natuurgebied zijn niet toegankelijk voor mensen. De boswachter verwacht daarom ook geen maatregelen te hoeven nemen als ze eenmaal aan het broeden zijn. "Laten we eerst maar hopen dat ze een ei leggen."

Marit Kuit

Om te onthouden

Handige websites – met toelichting

www.ivn.nl/woerden – Voor nieuws, activiteiten en natuurprojecten van IVN Woerden zelf.
www.mycologen.nl – Alles over paddenstoelen en schimmels, van herkenning tot excursies.
www.hetkanwel.nl – Inspirerende verhalen over duurzaam leven en groene initiatieven.
www.groen-natuurlijk.nl – Praktische tips voor natuurvriendelijk tuinieren en biodiversiteit.
www.vogeldagboek.nl – Dagelijkse vogelobservaties met foto's en achtergrondinformatie.
www.duurzaamwoerden.nl – Lokale duurzame projecten en activiteiten in Woerden.
www.slimwoner.nl (vermoedelijk: www.slimwoner.nl) – Adviezen om energie te besparen en groener te wonen.

www.padden.nu – Informatieve site over paddenoverzet, amfibieën en vrijwilligerswerk.
www.blwg.nl – De Bryologische en Lichenologische Werkgroep voor mossen en korstmossen.
www.inbredius.nl – Alles over het Brediuspark, beheer, natuur en activiteiten.
www.bewustbiologisch.nl – Uitleg over biologische landbouw en gezonde, duurzame voeding.
www.natuurronddecattenbroekerplas.nl – Lokale natuurroutes en informatie rond de Cattenbroekerplas.

www.birdfocus.nl – Veel vogelkennis en foto's voor herkenning en inspiratie.
www.telmee.nl – Platform om natuurwaarnemingen te melden en bij te dragen aan onderzoek.
<https://meerbomen.nu> – Beweging die zich inzet voor gratis jonge bomen en vergroening.
www.hugokotestein.nl – Natuurblogs, foto's en beschrijvingen van een bevlogen natuurliefhebber.

www.veldwerkwinkel.nl – Webwinkel met veldwerkmateriaal voor natuuronderzoek.
www.vlinderstichting.nl – Informatie over vlinders, libellen en bescherming.
www.sovon.nl – Vogelonderzoek en telprojecten met veel actuele data.
www.vogelgeluid.nl – Databank met vogelgeluiden voor herkenning en training.
www.jaarvandescholekster.nl – Campagne en informatie over bescherming van de scholekster.
www.ravon.nl – Kenniscentrum voor reptielen, amfibieën en vissen.
www.zoogdiervereniging.nl – Feiten, nieuws en onderzoeksgegevens over Nederlandse zoogdieren.

<https://www.floron.nl/> – Landelijke organisatie voor plantenonderzoek met herkenningstips.
www.eis-nederland.nl – Expertise over insecten en andere ongewervelden.
www.vlinderhof.com – Prachtige voorbeeldtuin met ecologisch ontwerp van Piet Oudolf.
www.nmu.nl – De Natuur en Milieufederatie Utrecht met regionale duurzaamheidsprojecten.
www.zaadgoed.nl – Informatie over behoud van oude rassen en biologisch zaad.
www.vogelbescherming.nl – Vogelbescherming Nederland met acties, kennis en tuintips.
www.landgoedbredius.nl – Info over het groene hart van Woerden en vrijwilligerswerk.
www.dekievitharmelen.nl – Natuur- en buurtinitiatief met activiteiten rond Harmelen.
www.naturetoday.com – Dagelijks natuur- en seizoensnieuws uit heel Nederland.
www.degroenerotonde.nl – Inspiratie en projecten voor biodiversiteit op rotondes.
www.knnv.nl – De landelijke natuurorganisatie voor excursies en kennisdeling

Organisatie

Bestuur

Voorzitter(ad interim)	André van Kleinwee	andrevankleinwee@ziggo.nl
Secretaris/contact-persoon	Rob van Son	ivnsecretariaat.woerden@gmail.com
Penningmeester	Walter Hoes	wthoes@ziggo.nl
Bestuurslid	Marian Christiaanse	mariannechristiaanse@gmail.com
Bestuurslid	Henk Veldhuyzen	henk260446@gmail.com

Coördinatoren

Cursussen en lezingen	Marian Christiaanse	mariannechristiaanse@gmail.com
Excursies voor leden en donateurs	Bestuur	
Gidsenwerkgroep	Vacant	
Jeugdnatuurgroep	André van Kleinwee	0348-422962 andrevankleinwee@ziggo.nl
Landschapsbeheer	Erwin Meijer	06-44320031 erwin.meijer@ziggo.nl
Plantenwerkgroep	Cobie van der Hoek	0348-410239 cobie.vanderhoek@gmail.com
Publiciteit	Vacant	ivnsecretariaat.woerden@gmail.com
Redactie GO	Wout Nagel	06-22926472 ivn.groeneopkikker@gmail.com
Vertrouwenspersoon	Vacant	ivn.vertrouwenspersoon.woerden@gmail.com
Vogelkijkgroep	Vacant	
Biodiversiteitsteam	Astrid Somers	btwoerden@gmail.com
Websitebeheer/Facebook	Vivian van Deel	06-42060712 vivian_boers@hotmail.com
Openstelling InBredius zondagmiddag 13 uur tot 16 uur	Lisa van Hemert	lisavanhemert@hotmail.com

Leden/Donateurs

Contributie 2024 per kalenderjaar	als lid, €25,00 als donateur, €20,00 als jeugdlid, €15,00	Banknummer IVN Woerden: NL 87 TRIO 039.04.67.413
Opzeggen	twee maanden voor het einde van het kalenderjaar, schriftelijk bij het secretariaat.	

